

‘Paestum. Stad van godinnen’

Nieuwe tentoonstelling in het Rijksmuseum van Oudheden, vanaf april 2024

Op 25 april 2024 opent het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden de tentoonstelling 'Paestum. Stad van godinnen'. *Poseidonia*, zoals Paestum van oorsprong heette, werd rond 600 v.Chr. gesticht aan de Baai van Salerno in Zuid-Italië. De dynamische geschiedenis en culturele diversiteit van deze stad, bekend om haar beroemde Griekse tempels, staan in deze expositie centraal. Blikvangers zijn een marmeren beeld van de godin Hera en een achttal unieke wandschilderingen uit de graven van Paestums elite. Daarnaast zijn er beeldjes van terracotta, brons en marmer, wierookvaasjes, prachtig luxe aardewerk, fijn glaswerk, munten, een bronzen Griekse wapenrusting en talrijke offergaven voor de godinnen Hera, Athena en Aphrodite. De expositie kwam tot stand in nauwe samenwerking met het Museo e Parco Archeologico di Paestum e Velia, dat de mooiste archeologische vondsten uit Paestum in bruikleen naar Leiden laat komen. 'Paestum. Stad van godinnen' is de eerste overzichtstentoonstelling in Nederland over de archeologie van Paestum. De expositie bestrijkt een verhaal van zo'n achthonderd jaar, van de stichting tot in de Romeinse tijd, en is te zien tot en met 25 augustus 2024.

Stad van de godinnen

Paestum is één van de vele Griekse steden die langs de kusten van de Middellandse Zee, de Ionische Zee en de Tyrreenese Zee werden gesticht vanaf de 8e eeuw v.Chr. De stad lag in een vruchtbare vlakte bij een bevaarbare rivier. Landbouw en scheepvaart brachten Paestum grote welvaart en de Griekse traditie en geschiedenis versmolten zich al snel met de cultuur van de lokale bevolking. De tentoonstelling laat deze culturele diversiteit zien met een variëteit aan archeologische vondsten en verhalen over de uitwisseling en interactie tussen verschillende bevolkingsgroepen. De verering van de godinnen Hera, Athena en Aphrodite vormt een rode draad. Ondanks de diverse bewoners met verschillende achtergronden en veranderende tradities, bleven de tempels en heiligdommen van Paestum in gebruik. Vanaf de 3de eeuw veranderde de vlakte van Paestum in een moerassig gebied waar malaria heerste, waardoor de stad onbewoonbaar werd. In de 7de eeuw na Christus trokken de laatste bewoners weg en bouwden ze een nieuwe stad in de heuvels. In de kerk vereerden zij de Madonna del Granato, de opvolgster van de godinnen van Poseidonia. Uiteindelijk waren alleen de monumentale Griekse tempels nog herkenbaar in het landschap als overblijfselen van de oorspronkelijke stad.

Van Poseidonia tot Paestum

De tentoonstelling gaat van start met de beroemde tempels en de stichting van *Poseidonia* (600 v.Chr.) met 3D-prints en -reconstructies van architectuur, originele tempelversieringen en bijzondere 18de-eeuwse tempelmodellen van kurk. Die zijn te zien in manshoge decors in de kleurschakeringen van de Zuid-Italiaanse luchten, die de weidsheid van het landschap proberen te vangen.

In het multiculturele *Poseidonia* nemen de lokale Lucaniërs rond 420 v.Chr. de macht van de Grieken over. De expositie toont rijkversierde graven met afbeeldingen van Lucaanse krijgers, begrafenisspelen en -rituelen. Karakteristieke visborden uit Campania en versierde drinkbekers illustreren het dagelijks leven van de Grieken en Lucaniërs. De talrijke terracotta offergaven aan de godinnen van de stad, geven inzicht in de religieuze praktijken van die tijd.

Na verovering door de Romeinen in 273 v.Chr. krijgt de stad de Latijnse naam *Paestum* en ondergaat een metamorfose. Veel Grieks-Lucaanse gebouwen maken plaats voor monumentale Romeinse architectuur en er doet een nieuwe industrie haar intrede: de productie van parfum uit olijfolie en rozen. In Leiden tonen Romeinse beelden, versierde grafstenen en een vitrine vol kostbare parfumflesjes de invloed van de Romeinen op de stad.

Naast de bruiklenen uit het Museo e Parco Archeologico di Paestum e Velia en de eigen Leidse collectie, laat de expositie voorwerpen te zien uit het Musée du Louvre in Parijs, Antikensammlung Staatliche Museen zu Berlin, de Nederlandsche Bank en het Allard Pierson in Amsterdam.

'Paestum' is de vijfde tentoonstelling in de reeks van het Rijksmuseum van Oudheden over belangrijke steden uit de oudheid. Eerder waren Petra (2013-2014), Carthago (2014-2015), Nineveh (2017-2018) en Byblos (2022-2023) publiekstrekkingen.

Extra

Conservator Ruurd Halbertsma, de samensteller van de tentoonstelling, verzamelde extra achtergrondverhalen in de audiotour (NL/ENG), de podcastserie- en het tentoonstellingsboekje 'Paestum. Stad van godinnen' (€12,50). Verder verschijnt er een RMO Magazine (€3,95), zijn er interactieve rondleidingen voor het voortgezet onderwijs en extra kinderactiviteiten in de schoolvakanties. Gelijktijdig met de tentoonstelling 'Paestum' is in het Rijksmuseum van Oudheden de expositie 'Romeinse villa's in Limburg' te zien.

Dank

Het tentoonstellingsboekje werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van Labrys Reizen. Het Rijksmuseum van Oudheden wordt gesteund door de VriendenLoterij.

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie en beeldmateriaal kunt u terecht bij het Rijksmuseum van Oudheden, afdeling PR, Marketing en Communicatie, Selkit Verberk, +31(0)71-5 163 164 of +31 (0)6 46 13 35 64 en communicatie@rmo.nl

Tentoonstelling 'Paestum. Stad van godinnen'

Rijksmuseum van Oudheden, Leiden, 25 april t/m 25 augustus 2024